

Pěchota u nás a v cizině.

Major pěch. A. Moravec:

Pěchota ve španělské válce.

Major francouzské armády Andriot uveřejňuje pod tímto titulem v Revue militaire générale ze září 1938 článek, který je výtahem z různých děl a pojednání o válce ve Španělsku (gen. Duval, Dr. Helmut Klotz a j.).

Válka ve Španělsku, praví autor v úvodu, se značně liší od války, která by vypukla mezi dvěma různými státy a byla by vedena moderními zbraněmi. Nutno brát v úvahu určité nedostatky organizace, výcviku a výzbroje španělské pěchoty. Její zbraně nejsou v předepsaném počtu, není jich mnohdy používáno podle správných zásad a výcvik obsluhy není na výši. Proto musíme být při posuzování zkušeností ze španělské války opatrní.

Činnost pěchoty je však ve Španělsku velmi rozsáhlá, neboť obě strany mají nedostatek dělostřelectva; proto musí býti studována.

Obě pěchoty dnes.

Chybí jim stejnorodost. Milice na straně vládních je složena z ozbrojených dělníků a z osob zařazených po odvodu. Její vojenská hodnota byla dlouho malá, v dnešní době je mnohem větší.

Mezinárodní brigády jsou složeny z dobrovolníků všech evropských zemí; o úspěchy vládních mají největší zásluhu.

Pěchota nacionalistů se skládá z jednotek bývalé pravidelné armády, které přešly na jejich stranu, z pravidelných jednotek z Maroka, které obsahují cizineckou legii (většinou Španěly) a oddíly domorodců; dále jsou zde falangisté, t. j. civilní oddíly sestavené a ozbrojené již r. 1933 k zabezpečení pořádku: karlističtí dobrovolníci z Navary (requestos); civilní gardy a oddíly cizinců-dobrovolníků, zejména italských a německých s vlastní výzbrojí. Italská legie tvoří celek; patřil k divizím černých košil, které bojovaly v Habeši.

Vojín a materiál.

Válka ve Španělsku znova dokazuje, že úloha pěchoty je nejdůležitější: dobývá terén, obsazuje jej a udržuje.

Vývojem a zdokonalením výzbroje se neuskutečnil dávný sen nahradit člověka materiálem. Ze by příští válku vedl výhradně tanky, letectvo a dělostřelectvo, je utopie. Ve Španělsku bylo v mnoha případech a na určitých místech soustředěno mnoho těchto zbraní, ale rozhodnutí dosaženo nebylo. Úspěchu dosáhla vždy jen ta strana, která dobyla terénu pěchotou a udržela jej.

Často opakované útoky letectva způsobily pozemním vojskům ztráty, okamžitou a místní demoralizaci, ale terénu tím dobytý nebylo ani nebyl obsazen. Tak tomu bylo, když se tanky po skončení svého útoku vrátily zpět anebo když palba dělostřelectva ustala.

Zbraň, i sebe dokonalejší, je málo nebo vůbec neúčinná, není-li její obsluha dokonale vycvičena.

Útok a obrana.

Bylo často tvrzeno, že válka ve Španělsku dokázala znovu větší výhody obrany než útoku. To je omyl. Řádně útočící pěchota, podporovaná dělostřelectvem a j., dosáhne vždy více úspěchu než pěchota bránící sebe lepší postavení. Je však pravda, že obrana často dovozovala improvizované pěchotě, dobře vybavené kulometry, udržet v šachu protivníka s lepšími vojenskými vlastnostmi.

Pokroky ve výzbroji favorisují obranu, ale nedovedou odstranit její negativní výhody.

Je rozvoj výzbroje ve prospěch obrany na újmu útoku? Těžko říci; útok však není znemožněn, protože pěchotní zbraně jej dovolují. Obrana je snadná činnost, tvrdili mnozí, neboť ve Španělsku měla i méně vycvičená trupa velkou obrannou schopnost. Vystaví-li se solidní opevnění, bude obrana ještě snadnější. První tvrzení je omyl, neboť obrana vyžaduje taktických znalostí, techniky a morálky a ty nejsou u improvizovaných trup obvyklé. Že i druhé tvrzení pokulhává, dokázala válka ve Španělsku rovněž. Mnohá silná obranná postavení poskytovala malou ochranu před útočníkem. Baskové opevňovali Bilbao již od zimy 1936/37 a obranná postavení měla délku 70 km. Zelezem a betonem se nešetřilo. Horníci, kterým bylo v řadách Basků mnoho, vystavěli obranná opatření solidně. A přes to, že tento obranný systém byl technicky dobře pojat, neodolal náporu nacionalistů. Byl takticky chybný (špatná trasa, nepostřelované mezery, nemožnost flankování, naprostá neznalost ceny protisvahů, chybí hloubka obrany). Obránci se domnívali, že síla obrany tkví v postavení zákopů. Síla obrany je však v palebné mohutnosti.

Obranný systém Bilbao byl hájen málo početnou a málo vycvičenou pěchotou. Na obranu 70 km bylo potřebí asi 70.000 mužů, Baskové jich měli sotva 50.000. Nacionalisté útočili 11. června s východištěm vzdáleným 3 km od cíle, což způsobilo zastavení útoku pěchoty po celou noc a dopoledne 12. června na několik set metrů od nepřitele; pak teprve bylo možno přejít k zteči a zdařila se. Zvolení vzdáleného východiště by se bylo krutě vymstilo pěchotě nacionalistů, kdyby bývala měla vážnějšího protivníka.

Obranný systém Bilbao, ač měl na mnoha místech pevné zákopy, neměl žádné ceny, neboť byl hájen nevycvičeným vojskem. A tu je, praví autor, vážný důvod k přemýšlení pro ty ve Francii, kdo věří, že Maginotova linie pro svou taktickou a technickou dokonalost je nepřekročitelná, i když se do ní nahnou masy méně vycvičených obránců.

V mnoha případech ve Španělsku byla síla obrany, zejména v osadách, v slabosti útočnickových prostředků; jindy musil místo obsazené obránci šetřit. Madrid, který odolává od roku 1936, není nedobytný, je však těžké žádat od Španělů, aby rozstříleli své hlavní město.

Pěchota a ustálení fronty.

Pokrok ve výzbroji pěchoty umožňuje čím dál tím více zmenšit nejen úspěch, ale i neúspěch; to vede k ustálení fronty. Mnozí však mají za to, že stabilisace, která byla ve světové válce vynucena zvláštními okolnostmi, bude v příští válce odstraněna; motorisace dá operacím pohyblivost, a ta ji vyloučí. Ve Španělsku se toto očekávání nesplnilo. Ukázalo se, že se i poražená pěchota uspořádala snadněji než dříve po ústupu na novém postavení, jestliže dobře využila vlastností svých zbraní, rychle zorganizovala terén a byla podporována dělostřelectvem. Ač jsou údobí

stabilisace nevyhnutelná, nedosáhne se trčením v zákopech žádného rozhodnutí; proto obě strany r. 1938 zahajovaly velké ofensivy. Studujeme-li je, poznáme, že žádná zbraň nemůže nahradit pěchotu v obsazení a udržení sebe menšího postavení odhatého nepřítele.

Tanky.

Tanků používají obě strany v hojně míře, a to německých, italských, ruských a j. Jejich druhy jsou dostatečně známy.

Skutečnost, že se německé a italské tanky zvláště neosvědčily, dala vzniknout ve Francii několika mylným dohadům. Jedni se domnívali, že se Němci, spěchající se znovuvybrojením, nevěnovali zkouškám materiálu; a tak sestrojili tanky se snadno prostřelitelným pancířem; jiní měli za to, že neúspěch tanků německých a italských má původ v mylném názoru, že budoucnost patří lehkým a rychlým tankům s tenkým pancířem. Všechny tyto domněnky jsou mylné. V době sestrojení těchto tanků bylo jediným jejich nepřítelem zdaleka střelející dělo, před kterým byla obranou rychlost. Protitankové zbraně byly tehdy příliš nedokonalé. Jejich nynější rozvoj a zdokonalení však způsobilo, že na malé vzdálenosti je dnes prostřelitelný pancíř všech lehkých i středních tanků, a to nejen německých a italských.

Ve Španělsku pak, protože není dostatek dělostřelectva, které by je umlčovalo, jsou protitankové zbraně dvojnásob nebezpečné.

Umlčování protitankových zbraní musí být snahou nejen dělostřelectva, ale i doprovodných zbraní a kulometů útočící pěchoty. Pěchota nacionalistů se podle tohoto pravidla řídí.

Odklánějí-li se Němci od lehkých tanků, není to jen na základě zkušeností ve Španělsku; tam nabyli Němci spíše zkušeností, co se týká nových způsobů pro jejich použití než o kvalitě jejich materiálu.

V době sestrojení lehkých tanků převládala v Německu koncepce náhlého a prudkého útoku; za hlavní podmínku úspěchu operace byla pokládána rychlost. Od té doby se však názory poněkud změnily a Němci docházejí k tomu, že je potřeba tanků větších se silným pancířem menší rychlosti, které nebudou nakonec rychlejší než pěchota.

Válka ve Španělsku dokazuje, že činitel rychlosti nemá ani zdaleka tu důležitost, která mu byla dříve přisuzována.

Doprovodné zbraně pěchoty (kanony proti ÚV., minomety).

Ve Španělsku se zkoušejí zbraně proti ÚV. a zkušenosti jsou pak předmětem vášnivých diskusí specialistů vyslaných zbrojařskými firmami. (Hotchkiss, Oerlikon, Vickers a j.).

Obě strany používají velmi dobrých kanonů proti ÚV., které jsou dostatečně známy; podrobnosti chybějí jen o německém kanonu ráže 47 mm PAK. (Panzerabwehrkanone), který je velmi těžký a podobá se spíše dělu než pěchotní zbraní.

Nejlepší zbraní pro podporu útočící pěchoty je zbraň se zakřivenou drahou střely. Minomet ve Španělsku dokázal, že je s to rozřešit t. zv. problém kulometu. Autor si pochvaluje, že francouzská armáda zavedla minomet 81 mm, který má před Stockesem značné výhody.

Pěchota a automobilní převoz.

Obě strany často používají nákladních aut k převozům pěchoty. Mnohdy, aby se šetřilo pěchoty málo vytrénované v pochodování, bylo použito aut nevhodně; nepřítel napadl převoz palbou dělostřelectva a letectvem a způsobil pěchotě mnoho

ztrát dříve, než se jí podařilo vystoupit z aut. To se stalo nacionalistům v bitvě u Guadalajary.

Pěchota nesmí váhat jít pěšky, napříč terénem, jde-li o utajení pochodu. Přesun na autech je odkázán na cesty, je snadno zranitelný, a proto musí být chráněn letectvem. Ochranné letectvo převozu pěchoty nacionalistů nemohlo u Guadalajary vzlétnout pro rozmoklý terén.

Obrana pěchoty proti leteckým útokům s malé výše.

Pěchota v útoku nebo v zákopech byla často napadena a postřelována kulomety letectva, létajícího v nepatrných výškách nad zemí. Ač tyto útoky nezpůsobily velké ztráty na lidech, přece byl jejich morální účinek ohromný. Pěchota přes svou výzbroj p. l. nebyla s to se jim bránit. Bylo to pravděpodobně pro překvapení a pro velkou rychlost letadel, po případě pro nedostatečný výcvik ve střelbě p. l.

Z toho lze vyvodit poučení pro válku zítřka: Pěchota musí být znamenitě vycvičena ve střelbě proti letectvu létajícímu v nepatrných výškách, neboť toho bude příště hojně používáno.

Pěchota v boji v osadách.

Boj v osadách je ve Španělsku častý. Zejména je vyhledáván vládní pěchotou, neboť přes svůj menší výcvik může se tato pěchota v osadách bránit mnohem lépe než v otevřeném terénu. Obránce, umístěný na střechách, v oknech a p., má velkou výhodu proti útočníkovi, který není vycvičen v tomto boji a nemá dostatek dělostřelectva. Postup v osadách se s počátku konal v hustých tvarech, nekrytě. Ztráty útočníka byly zpravidla velké, protože obránce měl výhodná postavení a dlouho mohl držet osadu.

Bylo proto potřeba vytvořit novou taktiku těchto bojů. Postup osadou se provádí v rovnoběžných nebo sbíhavých zástupech, podle směrů hlavních ulic; odpory nejsou napadány čelně; je snaha je zničit překřídlením neb obklíčením. Dále musí řešit pěchota v osadě problémy, jako:

přechod křižovatek v palbě obránců na barikádách, v zákopech (umlčovat tyto překážky palbami kulometů, umístěných v sousedních domech; útok na tyto překážky zezadu, s boku);

postup ulic v palbě obránců umístěných v oknech a na střechách;

útok na dům anebo na skupinu domů, které byly proměněny v ohnisko odporu (volba přístupu, postup sapou skrze sousední domy, umístění východiště, palební základny);

využití úspěchu (pronásledování nepřítele osadou, zřízení dobytých ohnisk k odporu pro obranu, zajištění proti protiútoku, čištění, prohlídky, pátrání).

Tanky, kterých se v osadách hojně používalo, se neosvědčily. Používat ručních granátů v pouličním boji se stalo zvykem.

Nové taktiky boje v osadách bylo používáno již začátkem roku 1938, zejména za bojů v Katalánii (březen—duben 1938). Lerida, kde se chtěli vládní dlouho bránit, padla za krátký čas, protože byla obklíčena.

Při obraně osady byly řešeny tyto problémy:

znemožnění přístupu do ulice, na náměstí palbou (bočný postřel) a překážkami (zákopy, barikády);

obrana domů nebo skupiny domů (obrana předsunutá, obrana vlastní, která obsahuje přímou obranu domů a její prostředky, v jednom nebo více hnízdech);

použití záloh, které musí mít možnost co nejrychleji se přesunout na místo, kde útočník vede hlavní nápor.

Z á v ě r.

Operace ve Španělsku nepřinášejí žádných senzáčních novinek o způsobu boje pěchoty, ale dávají mnoho látky k diskusi o této zbraní. Poskytují nám zajímavé údaje o použití těch zbraní pěchoty, kterých se ve světové válce nepoužívalo. Jsou to zejména zbraně protitankové, kterými musí být dnes pěchota vyzbrojena; dokázaly ve Španělsku velkou účinnost.

Mimo to se však též potvrdilo, že metody a principy, které měly do dneška cenu, nic z ní nepozbyly přes zvláštní okolnosti, za kterých se tato válka vede.

Pěchota zůstává hlavní zbraní; dobývá terénu, obsazuje jej a udržuje. Pěšáka materiálem nelze nahradit.

Tyto pravdy musí znát všichni ti, kdo budou zítra vojáky a ti, kdo ve státě vládou. Musí vědět, že povolí-li úvěr na zdokonalení výzbroje, pomáhají především pěchotě. Musí učinit vše, aby výcvik a duch pěchoty byl na maximální výši.

Operace ve Španělsku musí být studovány opatrně, vzhledem k svým speciálním podmínkám.

Chybné závěry mohou být nebezpečné. Vždyť byla na př. hlášána superiorita obrany nad útokem.

Letošní ofensivy nacionalistů však ukazují, že nedostatky vojsk (malý výcvik, nedostatek materiálu, zejména dělostřelectva atd.), které způsobily mnohé mylné poznatky, byly většinou odklizeny. Poskytnou zajisté nové a cenné zkušenosti.

